

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การศึกษาระบบการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนในจังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในของผู้ทำบัญชีในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี (2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี และ (3) เพื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนในจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ทำบัญชีในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 210 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson 's Correlation Coefficient Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) สามารถสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาระบบการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนในจังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ทำบัญชีในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 77.1 และเพศชาย จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 22.9 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1 รองลงมา คือ ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6 และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาคือ 6-10 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 ตามลำดับ

5.1.2 ระบบการควบคุมภายในของผู้ทำบัญชีในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม พบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพแวดล้อมการควบคุม ให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$) รองลงมา คือ กิจกรรมควบคุม ($\bar{X}=4.39$) และการประเมินความเสี่ยง ($\bar{X}=4.36$) ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ เมื่อศึกษาระบบการควบคุมภายในของผู้ทำบัญชีในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.2.1 สภาพแวดล้อมการควบคุม โดยภาพรวม พบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบและหน่วยงานตรวจสอบที่มีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจในการตรวจสอบควบคุมภายในของ

โรงเรียน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.61$) รองลงมา คือ โรงเรียนเสริมสร้างความซื่อสัตย์ และจรรยาบรรณพนักงาน โดยจัดทำแนวทางการปฏิบัติหรือข้อกำหนดด้านความซื่อสัตย์และจรรยาบรรณไว้อย่างชัดเจน และโรงเรียนได้จัดโครงสร้างองค์กร กำหนดอำนาจสั่งการตามสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีการมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่เป็นลายลักษณ์อักษร และมีระบบการวิเคราะห์โครงสร้างเพื่อปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ($\bar{X}=4.56$) และโรงเรียนให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลยุทธ์การดำเนินงาน ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน และประกาศแจ้งให้พนักงานทราบทั่วกัน ($\bar{X}=4.52$) ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

5.1.2.2 การประเมินความเสี่ยง โดยภาพรวม พบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนมีการแจ้งให้ทราบทั่วกันถึงมาตรการป้องกันความเสี่ยง และแจ้งให้บุคคลผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบถึงวิธีการปฏิบัติเพื่อป้องกันความเสี่ยง โดยมีการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.39$) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการประเมินระดับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นหากความเสี่ยงนั้นเกิดขึ้นจริง โดยเรียงตามลำดับความสำคัญของความเสียหายและจัดลำดับการป้องกันตามลำดับความสำคัญนั้น ($\bar{X}=4.37$) และโรงเรียนสนับสนุนการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการควบคุมภายใน โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สามารถลดความเสี่ยง แทนระบบการควบคุมภายในแบบเดิม ($\bar{X}=4.36$) ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

5.1.2.3 กิจกรรมควบคุม โดยภาพรวม พบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีการติดตามผล และตรวจสอบการปฏิบัติงานตามกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งมีบทลงโทษ หากไม่ปฏิบัติตามระเบียบ หรือคำสั่ง โดยมีการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.46$) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารครบถ้วนตามระบบการควบคุมภายในกำหนดไว้ เอกสารที่ต้องลงบัญชีได้ผ่านการบันทึกบัญชีโดยพนักงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ และได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานในเอกสาร ($\bar{X}=4.44$) และโรงเรียนกำหนดให้มีการสอบย้อนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในระดับต่าง ๆ โดยทำการตรวจสอบกับ เป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้ ($\bar{X}=4.43$) ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

5.1.2.4 สารสนเทศและการสื่อสาร โดยภาพรวม พบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนจัดให้มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ และมีการนำข้อมูลมาใช้ในการจัดทำรายงานเพื่อการบริหาร ดำเนินงานประจำวัน และสนับสนุนการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร โดยมีการแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$) รองลงมา คือ โรงเรียนมีศูนย์กลางระบบสารสนเทศส่วนกลางเพื่อเก็บข้อมูล โดยมีการแยกส่วนเป็นระบบย่อย และในแต่ละระบบมีการควบคุมการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้แต่ละคนโดยเฉพาะ ($\bar{X}=4.06$) และโรงเรียนจัดให้มีช่องทางการติดต่อสื่อสารทั้งภายในหน่วยงาน และสู่ภายนอกหน่วยงานที่รวดเร็วทันเวลา ในระบบการควบคุมภายในแต่ละระบบ ($\bar{X}=4.05$) ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

5.1.2.5 การติดตามและประเมินผล โดยภาพรวม พบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนจัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน และทำการเปรียบเทียบแผนงานกับผลการดำเนินงาน ให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.45$) รองลงมา คือ โรงเรียนมีการนำผลการแก้ไขข้อผิดพลาด นำมาปรับปรุงเป็นมาตรฐานใหม่ของระบบการควบคุมภายใน ($\bar{X}=4.33$) และโรงเรียนมีวิเคราะห์หาสาเหตุของความแตกต่างที่ไม่เป็นไปตามแผนงาน หรือสาเหตุความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากระบบการควบคุมภายในที่ไม่ครอบคลุม และโรงเรียนมีกำหนดให้มีการติดตามผลเป็นระยะ ๆ ในระหว่างปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ($\bar{X}=4.32$) ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

5.1.3 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม พบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การควบคุมคุณภาพรายงานทางบัญชี ให้ความสำคัญเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.16$) รองลงมา คือ การบริหารจัดการบัญชี ($\bar{X}=4.02$) และการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการบัญชี ($\bar{X}=3.93$) ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ เมื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1.3.1 การบริหารจัดการบัญชี โดยภาพรวม พบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สามารถปรับปรุงขั้นตอน วิธีการทำงานในโรงเรียนให้มีความรวดเร็ว และควบคุมได้ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.30$) รองลงมา คือ สามารถตรวจสอบเอกสารหลักฐานการรับ-จ่ายเงินได้อย่างถูกต้องตามระเบียบขั้นตอนที่กำหนดไว้ และสามารถควบคุม ตรวจสอบ และติดตามระบบงานการรับ-จ่ายเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานและระเบียบที่กำหนดไว้ ($\bar{X}=4.09$) และสามารถกำหนดมาตรฐานแนวทางป้องกันความผิดพลาด การทุจริตจากการรับ-จ่ายเงินภายในโรงเรียน ($\bar{X}=4.06$) ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

5.1.3.2 การควบคุมคุณภาพรายงานทางบัญชี โดยภาพรวม พบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะรักษาระดับคุณภาพของผลงานให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$) รองลงมา คือ มีความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงานและสามารถสังเกตความผิดปกติของงานที่เกี่ยวข้องได้ ($\bar{X}=4.34$) และสามารถสอบทานหรือตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของข้อมูล ผลงาน และเอกสารที่เกี่ยวข้องด้วยตนเองก่อนส่งงานไปยังกระบวนการทำงานอื่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X}=4.29$) ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

5.1.3.3 การปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการบัญชี โดยภาพรวม พบว่า ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=3.93$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สามารถนำหลักการทางบัญชีที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน หรือเพื่อให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพหรือประสิทธิภาพสูงขึ้น ให้ความสำคัญเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงสุดเป็นอันดับ

แรก โดยให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจมาตรฐานการบัญชี และกฎหมายที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานด้านการบัญชี ($\bar{X}=3.98$) และสามารถระบุถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้กฎระเบียบฯ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.97$) ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

5.1.3.4 การศึกษาระบบการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี พบว่า ระบบการควบคุมภายในทุก ๆ ด้านมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระบบการควบคุมภายในการติดตามและประเมินผลมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงสุดเป็นอันดับแรก โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ($r = 0.538$) รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมการควบคุม ($r = 0.443$) สารสนเทศและการสื่อสาร ($r = 0.403$) กิจกรรมควบคุม ($r = 0.333$) และการประเมินความเสี่ยง ($r = 0.286$) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ตามลำดับ

5.1.3.5 นอกจากนั้น ยังพบว่า ระบบการควบคุมภายในสภาพแวดล้อมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามและประเมินผลส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนในจังหวัดอุบลราชธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยระบบการควบคุมภายใน สารสนเทศและการสื่อสาร มีค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยสูงสุด ($\beta = 0.308$) รองลงมา ได้แก่ สภาพแวดล้อมการควบคุม ($\beta = 0.231$) การติดตามและประเมินผล ($\beta = 0.206$) ตามลำดับ ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 32.6 ($R^2 = 0.326$) ในขณะที่ การประเมินความเสี่ยง และกิจกรรมควบคุมไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนในจังหวัดอุบลราชธานี

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาระบบการควบคุมภายใน อันประกอบด้วย สารสนเทศและการสื่อสาร สภาพแวดล้อมการควบคุม และการติดตามและประเมินผล ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

สารสนเทศและการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสุมา โสเชียว (2559: 130); อมรัตน์ โคบุตร (2563) ที่พบว่าสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากสารสนเทศและการสื่อสารที่มีความทันสมัย สามารถช่วยอำนวยความสะดวก รวดเร็ว และเพื่อเพิ่มความถูกต้องในการจัดทำบัญชี จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการศึกษา

สภาพแวดล้อมการควบคุมส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ แดงเสน (2560); วรชัญญ์ ฝ่องธรรม (2560) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมการควบคุมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารมีอิทธิพลสำคัญต่อการ

สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในหน่วยงาน เช่น ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจ ความโปร่งใสและภาวะผู้นำ ร่วมทั้งการกำหนดนโยบายร่วมกัน

การติดตามและประเมินผลส่งผลกระทบต่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนเกียรติ นาคะพินธุ (2562); สมมาต คำวัญ (2561) ที่พบว่า การติดตามและการประเมินผล คือการดำเนินการที่ควบคุมดูแลให้ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บัญชีดำเนินไปอย่างถูกต้องตามหลักการบัญชี และทำให้ระบบการควบคุม ภายในที่ถูกต้องตามมาตรฐานที่กำหนด และทำได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้งานมีความผิดพลาดที่เกิดขึ้น น้อยลง

อนึ่ง ระบบการควบคุมภายในที่ไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในโรงเรียน เอกชน ในเขตพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ การประเมินความเสี่ยง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรชัญญ์ ฝ่องธรรม (2560) และกิจกรรมควบคุม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ แดงเสน (2560) เนื่องจากโรงเรียนเอกชนในจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนมากจะมีขนาดเล็ก บุคลากรน้อย จึงทำให้ บุคลากรต้องปฏิบัติหน้าที่มากกว่า 1 อย่าง เช่น บุคลากร 1 คน ปฏิบัติหน้าที่ทั้งการเงิน และการบัญชี รวมไปถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางผู้บริหารมอบหมาย เป็นต้น จึงส่งผลให้ตัวแปรทั้ง 2 ด้าน ไม่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาระบบการควบคุมภายในที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี กรณีศึกษา โรงเรียน เอกชนในจังหวัดอุบลราชธานี มีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษาดังกล่าวมาเขียนข้อเสนอแนะ โดย ข้อเสนอแนะนี้ สามารถช่วยให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ทำบัญชีภายในโรงเรียนภาคเอกชนนำไปปฏิบัติ โดยในส่วนแรกขอให้เน้นย้ำและให้ความสำคัญ ใช้การเขียนข้อเสนอแนะเรียงตาม ดังนี้

5.3.1.1 สารสนเทศและการสื่อสาร ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้บัญชีต้องให้ความสำคัญ เกี่ยวกับการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานบัญชีสามารถนำไปใช้สำหรับ การทำรายงานให้กับทีมผู้บริหาร อันจะเป็นการช่วยพิจารณาตัดสินใจอย่างมีเหตุและผลในการพัฒนา องค์กร โดยฐานข้อมูลดังกล่าวต้องเป็นระบบสารสนเทศที่เป็นส่วนกลางบริหารจัดการ ฐานข้อมูลต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีการแยกส่วนเป็นระบบย่อย และมีการควบคุมการเข้าถึงข้อมูลตาม หน้าที่การปฏิบัติงาน ทั้งนี้ควรจัดให้มีช่องทางการสื่อสารที่ดีระหว่างผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ทำบัญชี ทำให้สามารถมีความเข้าใจและประสานงานกันได้อย่างดี ที่สำคัญจะต้องมีการประเมินเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพของการควบคุมภายในตามรอบบัญชี

5.3.1.2 สภาพแวดล้อมการควบคุม ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้บัญชีต้องให้ความสำคัญ ดังนี้ มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อควบคุมดูแล กำกับ ติดตามงานให้เป็นปัจจุบัน กำหนดนโยบายของ การควบคุมภายในอย่างชัดเจน สร้างทัศนคติให้เจ้าหน้าที่ผู้บัญชีเห็นถึงความสำคัญของหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบ มีการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความซื่อสัตย์และจรรยาบรรณอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และ มีมาตรฐานในการประเมินผลงานและผลตอบแทนที่เป็นธรรม

5.3.1.3 การติดตามและประเมินผล มีวิธีการติดตามการปฏิบัติงานมีการกำหนดแนวทางอย่างเป็นระบบและเป็นลายลักษณ์ กำหนดให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบแต่ละฝ่ายรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นประจำทุกเดือน และมีรายงานการติดตามผลเสนอให้ผู้บริหารทราบ มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบ อีกทั้งนำผลการประเมินไปปรับปรุง และพัฒนาการความคุมภายในของโรงเรียน

อนึ่ง มี 2 ปัจจัยของระบบการควบคุมภายใน ประกอบด้วย กิจกรรมควบคุม การประเมินความเสี่ยง ที่ผู้บริหารและพนักงานบัญชีจะต้องพัฒนาและปรับปรุงในประเด็นไม่ส่งผลต่อส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนในจังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

กิจกรรมควบคุม ผู้บริหารต้องแบ่งแยกหน้าที่อย่างชัดเจน มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม มีการทบทวนระเบียบข้อปฏิบัติจากผู้บริหารทุกเดือน เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ กำหนดอำนาจในการอนุมัติในแต่ละระดับ และมีการหาสาเหตุและวิธีการแก้ไขได้ทันที ดังนั้นจึงต้องมีแนวทางปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรและครอบคลุมทุกกระบวนการปฏิบัติงาน ส่งเสริมและกระตุ้นให้ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด

การประเมินความเสี่ยง ผู้บริหารควรส่งเสริมมาตรฐานการควบคุมภายในโดยให้มีการกระบวนการวิเคราะห์สาเหตุของความเสี่ยงและกำหนดวิธีควบคุมหรือแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน รวมทั้งกำหนดให้ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้ทำบัญชีและบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการประเมินความเสี่ยงเพื่อให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อประสิทธิภาพมากที่สุด

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาระบบการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชี กรณีศึกษา โรงเรียนเอกชนในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ในภาพรวมของหน่วยงาน ไม่ได้ทำการวิเคราะห์ระดับแผนกหรือส่วนงาน ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไป ควรจะทำการศึกษาในระดับแผนกหรือส่วนงาน เช่น แผนกบัญชี แผนกการเงิน และแผนกพัสดุ เพื่อให้ทราบถึงระบบการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในแต่ละด้านโดยจำแนกตามแผนกงานและส่วนงานย่อย ๆ ของหน่วยงานต่อไป

5.3.2.2 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และมีการศึกษาในปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เช่น แรงจูงใจในการทำงาน ภาวะผู้นำ และความพึงพอใจในการทำงาน เป็นต้น เพื่อจะได้ผลการศึกษาที่หลากหลาย ครอบคลุมในหลายประเด็น นำไปสู่การพัฒนาหน่วยงานได้อย่างยั่งยืนต่อไป

5.3.2.3 ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้แนวทางและแบบอย่างระบบการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ได้อย่างชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.3.2.4 ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในลักษณะเดียวกันกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชน เพื่อให้ได้แนวทางเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมทุกด้านตามมาตรฐานที่กำหนด

5.3.2.5 การศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น การสร้างความเชื่อมั่น การบันทึกรายการ การปฏิบัติตามนโยบาย เพื่อให้ได้ผลการศึกษาในหลากหลายมิติเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีต่อไป